

DEN
NORSKE
OPERA
&
BALLETT

DIDO
OG
AENEAS

SCENE 2

Dido og Aeneas

PREMIERE DENNE OPPSETNINGEN

22. mars 2019

SCENE

Scene 2, Den Norske Opera & Ballett

LENGDE

1 t 5 min

SPRÅK

Forestillingen synges på engelsk

Regi og koreografi Andreas Heise

Musikk Henry Purcell

Libretto Nahum Tate

Scenografi og kostymer Bregje van Balen

Lysdesign Dorthe Wiig Andersen

Videodesign Jan Martin Vågen, Andres Arenas Zanabria

Musikalsk ledelse Bjarte Eike

Iscenesetter Andreas Heise

Regiassistent Victoria Bomann-Larsen

Prøveledere Andreas Heise, Emma Lloyd, Richard Suttie

Ballettsjef Ingrid Lorentzen

Leder Nasjonalballetten UNG Richard Suttie

Operasjef Annilese Miskimmon

Produsent Anette Edmunds

Administrerende direktør Geir Bergkastet

Ansvarlig utgiver Den Norske Opera & Ballett

Foto: Erik Berg

Forside: Désirée Baraula og Heidi Cecilie Baastad Christensen

HANDLING

Den trojanske prins Aeneas og Kartagos dronning Dido elsker hverandre, men sterke krefter er imot deres kjærlighet. En trollkvinne ønsker å svekke Didos makt og ødelegge byen. Hun lurert Aeneas til å forlate Kartago, og Dido blir rasende. Aeneas ombestemmer seg, men for Dido oppleves sviket for stort. Hun sender ham bort, og står igjen i fortvilelse, til tonene av «Didos klage» – en av operahistoriens mest hjerteskjærende arier, før hun dør en emosjonell død. I vår oppsetning er ikke Dido og Aeneas kongelige, og trollkvinnen har ikke magiske krefter. De er mennesker som settes på prøve av kjærlighet, makt og sjalusi.

Kjære publikum

I dette fantastiske huset lever to kunstarter side om side. Hva er vel mer naturlig enn at det også synes på scenen?

Dido og Aeneas markerer starten på *Barokkfest i Operaen*, hvor vi samarbeider med vårt gjesteorkester Bjarte Eike og Barokksolistene om tre ulike produksjoner.

I barokken, i den tidlige fasen av operahistorien, var sangerne, danserne og orkestret mer likeverdige i det totale uttrykket. Inspirert av dette har regissør og koreograf Andreas Heise tatt fatt på Henry Purcells kjente barokkopera. Etter mange år som en sentral og elsket danser i Nasjonalballetten, gjør Heise seg nå internasjonalt bemerket som koreograf, både i ballett- og operaproduksjoner. Helt naturlig for en sønn av en ballettdanser og en operasanger, sier han selv. Vi er derfor glad for at det er nettopp han som «kommer hjem» for å gjøre dette prosjektet hvor både kunstarter og så mange gode krefter forenes.

I vår *Dido og Aeneas* skal historien både synges og danses – og mange må ta et skritt utenfor sin vante komfortsone. På scenen står noen av våre fremste, unge talenter: Astrid Nordstad, Lydia Hoen Tjore, Mikkel Skorpen er alle tre solistpraktikanter i Nasjonaloperaen. Désirée Baraula har tidligere vært solistpraktikant hos oss i to sesonger og Eira Huse startet sin karriere i Operaens barnekor. Vår dansende Dido, Heidi

Cecilie Baastad Christensen, tok sine første dansetrinn i vår egen ballettskole. Nå er hun en del av Nasjonalballetten UNG. Vi møter også Shaakir Muhammad og Sindre Berntsen, og resten av talentene i kompaniet. Operakoret er med, og også for dem har denne produksjonen vært en unik og annerledes måte å jobbe på.

Et ensemble som allerede har gjort det til sitt varemerke å rokke ved sjangerkonvensjonene, er Barokksolistene. Under ledelse av fiolinist Bjarte Eike har kammerorkestret fått stor internasjonal suksess med sitt virtuose spill og sin uformelle stil. De var ikke vanskelige å be opp på scenen sammen med oss, som spillende aktører!

I både opera og ballett forteller vi historier gjennom musikk. For oss er det en spesiell glede å ønske velkommen til en felles forestilling. Vår første sjef, Kirsten Flagstad, åpnet Den Norske Opera med en ballettforestilling i 1958. Hun var opptatt av å løfte frem begge kunstformene, i tillegg til å løfte fram unge talenter. Rollen som Dido gjorde hun en rekke ganger, blant annet i sin avskjedsforestilling som operasanger i 1953. Vi synes statuen hennes ute på marmorplassen smiler litt ekstra når vi går forbi om dagen!

Ingrid Lorentzen, *ballettsjef*
Annilese Miskimmon, *operasjef*
Richard Suttie, *leder Nasjonalballetten UNG*

Lydia Hoen Tjore
Astrid Nordstad
Eira Huse

Barokksolistene, Operakoret
og Nasjonalballetten,UNG

Full sammensmeltning

Han elsker opera og ballett og er en stor fan av barokken. Klart Andreas Heise skulle få jobbe med både ballettdansere, operasangere, et helt barokk-orkester og Henry Purcells *Dido og Aeneas*.

Tekst Maria Børja

– Det føles veldig fjernt å være danser nå, sier Andreas Heise, som har hatt permisjon fra stillingen som danser i Nasjonalballetten siden sesongen 2016/17. Når han nå er tilbake, er det som regissør og koreograf for barokk-operaen *Dido og Aeneas*. Det er et prosjekt som på mange måter forener huset. Nasjonaloperaens solistpraktikanter deler scene med Nasjonalballetten UNG, Operakoret og Bjarte Eike og Barokksolistene – slik Andreas vil at opera og ballett skal smelte sammen til ett uttrykk. For han har alltid elsket begge.

– **PAPPA VAR OPERASANGER** og mamma ballettdanser. For meg hører de to kunstartene sammen, sier han.

Han beskriver en oppvekst fylt av sang og dans, musikk og teater. Selv var han usikker på hvilken retning han skulle velge. Han prøvesang til og med, som tenor, men fikk beskjed om å satse på dansen.

Siden 2003 har han jobbet i Nasjonalballetten. Her har vi sett ham som dødelig forelsket Romeo, som *Lenskij* i Onegin og Ibsens plagede kunstner-sjel Oswald i *Ghosts*, blant mange roller, og koreografer som Kylián, León og Lightfoot og Duato har skapt roller for ham.

Men også Heise ville skape, og i 2006 debuterte han som koreograf. Han lagde fire balletter for Nasjonalballetten og hadde regionsvaret for en barokksatsning i Nasjonaloperaen. Parallelt søkte han *ut* av Operaen. Fylte sommerferiene med regi- og skuespillkurs i London og New York. Så begynte oppdragene «der ute» å komme. Fra Jekaterinburg, Salzburg-festspillene, Stuttgart-balletten og Teatro Real i Madrid, for å nevne noen. Da han koreograferte *Sandmann* for Oper Graz i november i fjor, ble den omtalt som «en av de mest fengslende kveldene du trolig noen sinne kommer til å tilbringe i et teater», og operahuset måtte sette opp flere ekstraforestillinger.

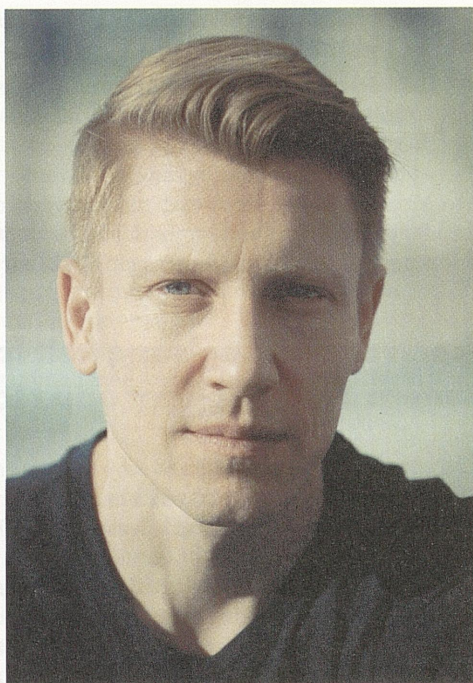

Foto: Victoria Francisca Amundsen

Andreas vil at opera og ballett skal smelte sammen til ett uttrykk. For han har alltid elsket begge.

Sommeren 2015 sto han for koreografien og Paul Curran for regien på *Death in Venice* ved Garsington sommeropera – i det de ønsket skulle bli en fullstendig sammensmeltning mellom opera og dans. Siden har han samarbeidet med regissørene Christof Loy og Paul Carr etter samme modell, og med Loy setter han opp Strauss' *Capriccio* i Teatro Real i Madrid i mai og Nasjonaloperaens nye *Eugen Onegin* i begynnelsen av 2020.

MEN FØRST KOMMER *Dido og Aeneas*, med Heise som både regissør og koreograf. Rollene i Henry Purcells berømte opera fra 1680-tallet bekles av *ungdommen* i Operaen: Nasjonalballetten UNG og Nasjonaloperaens solistpraktikanter.

– *Dido og Aeneas* er fra en tid der balletten som kunstart var helt ny, forteller Heise, som kaller seg en stor fan av barokken.

– *Hvorfor?*

– På grunn av musikken, arkitekturen, det er så mye volum! Og ornamenteringen.

Han elsker komponister som Rameau og Lully, Händel og Bach. Og han elsker kostymene. Ikke minst står barokken for en sammensmeltning av opera og ballett:

– I barokken var dans og sang helt forent – først senere ble de splittet opp i to. Mozart hadde fremdeles dans i sine verker, men den begynte å svinne hen før den forsvant helt i romantikkens operaer. Den mest organiske måten å forene dans og sang på, finner man altså i barokken, sier Heise.

I barokken var dans og sang helt forent – først senere ble de splittet opp i to.

HAN FORDYPET SEG i barokken da han jobbet med Händel-operaen *Ariodante*, der også sangerne – deriblant selveste Cecilia Bartoli i tittelrollen – skulle danse.

– Jeg har et behov for å gjøre ting skikkelig, så jeg satte meg inn i det – og opplevde at en hel verktøykasse åpnet seg. Det var morsomt, og nå som jeg har fått det under huden, er det gøy å være kreativ med det, sier han.

I *Dido og Aeneas* så han raskt hvordan det barokke bevegelsespråket kunne brukes på en meningsfylt måte. Det skjer i første halvdel av første akt.

– Her møter vi Dido, som er fanget i sin egen verden. Hun lar seg ikke føle det hun egentlig ønsker å føle – nesten som om hun går med jernkorsett. Det er også noe kunstig over det hoffet hun bringer med seg, og dette er det perfekt å bruke barokken til – fordi det ser så kunstig ut for oss i dag, sier Heise:

– Så kommer Aeneas inn i moderne dress og setter alt på hodet, og da forandrer også bevegelsene seg og blir mitt dansespråk.

– *Og hva er det?*

– Å, det er vanskelig å si. Det kommer alltid an på musikken, temaet jeg jobber med, ikke minst hvem jeg har foran meg. Denne gangen går jeg inn i barokken, men når jeg bryter det opp, bruker jeg nåtidige bevegelser. Samtidig må alt støtte handlingen i stykket – alt må smelte sammen med *historien*.

DET ER STYKKETS psykologi han er interessert i, sier han. For å få fram mer av den, har han og musikalsk leder Bjarte Eike gjort noen tilpasninger i Purcells partitur:

– For eksempel ga vi Aeneas en ekstra arie. Vi ville gi ham en større bue som karakter – forstå mer av hvem han er og hvorfor han gjør som han gjør. Bjarte søkte og fant en nydelig Purcell-arie som gir Aeneas tid til å tenke. Det blir et øyeblikks refleksjon der han forstår seg selv, forteller Heise.

Også andre karakterer, som Belinda, har fått sine tilpasninger og mer kjøtt på beinet:

– Belinda er alltid så fornøyd med Dido. Hun er nesten overivrig, og tanken min har vært at hun lever gjennom andre. Derfor har jeg også gitt henne hekserollen, som et slags alter ego som ønsker å gjøre galt. Samtidig har jeg tatt ut all magien.

– *For å skape mer dybde?*

– For å gjøre stykket mer menneskelig. Mitt håp er at folk skal kjenne seg igjen.

Dermed er ikke heksa lenger en heks som utøver magien sin, mens Aeneas gjøres til en slags Don Juan-karakter:

– Litt mer uskyldig, kanskje naiv, men han er en som flykter når ting blir seriøst. Så når vi ser heksa sammen med Aeneas i begynnelsen, får vi en forhistorie som forklarer hvorfor heksa vil ødelegge Dido, mener Heise.

– *På grunn av sjalusi?*

– Ja, og såret kjærlighet. Husk at utøverne er unge! Hormonene er sterke. I tillegg er dette opera. Og med sine sårede følelser drar heksa alle med seg.

BEGGE ROLLER TOLKES av både en danser og en sanger. Sangerne skal også danse mens de synger – en kjempeutfordring, naturligvis:

– Men sangerne er veldig med. De har en åpenhet og en vilje til å prøve ting, som er en velsignelse for meg, sier Heise

– Det er noe nytt i å la en sanger og en danser dele rolle, sier Heise.

– Men jeg prøver å koble dem på en ny måte. Blant annet er det bare én scene der Sanger-Aeneas kobles med Sanger-Dido og Danser-Aeneas med Danser-Dido, og det er den intime scenen der de skal ha sex. I mindre harmoniske scener har du sangeren Aeneas med danseren Dido, for eksempel.

– I tillegg lar du *sangeren* Aeneas danse med *danseren* Aeneas, i en mannlig *pas de deux*?

– Ja, jeg har alltid likt energien som oppstår når dansere av samme kjønn danser sammen og vekten er mer jevnbyrdig. Jeg tror alt jeg har skapt inneholder det, og det vil antakelig alltid komme tilbake i mitt arbeid.

HAN DANSER I Nasjonalballetten den siste måneden før sommerferien, så er det slutt for danseren Heise. Men allerede på nyåret 2020 kommer han tilbake – som del av det kunstneriske teamet i *Eugen Onegin*. Vi har ikke sett det siste av koreograf og regissør Heise.

– Det ville vært rart om jeg ikke skulle fortsette å sette opp noe her. Dette huset har vært mitt kunstneriske hjem i størstedelen av karrieren min. Den jeg er som skapende menneske, ble plantet her, sier han.

Leker med musikken

Henry Purcells opera *Dido og Aeneas* er gjenstand for mye spekulasjon, forteller Barokksolistenes leder Bjarte Eike, som har tatt på seg oppgaven å være musikalsk ansvarlig og kreatør.

Tekst Maria Børja

– Man vet ikke akkurat hvordan Purcells *Dido og Aeneas* opprinnelig var. Det originale partituret er borte, man har bare librettoen med et tittelblad hvor det står «1689 Josias Priest's Boarding School» i Chelsea. Man vet også at det fantes en prolog og en epilog som er borte. Man vet heller ikke sikkert når den ble framført første gang. Inntil for noen år siden var det opplest og vedtatt at premieren var ved den nevnte kostskolen for jenter, men så har man funnet kilder som tyder på at den ble skrevet og framført før, antakeligvis på slottet for enten James I eller Charles II.

SIKKERT ER DET at Henry Purcell ble voldsomt opphøyet etter sin død, forteller Eike:

– Han ble kalt Orpheus Britannicus, og all teatermusikken hans ble trykket opp og gikk sin seiersgang rundt i Europa, men ikke *Dido og Aeneas*. Og da har noen lurt: Var den for politisk? Kanskje. Men antakeligvis var det fordi noen andre satt på rettighetene.

Så hva kjennetegner Dido og Aeneas?

– Purcell var kjent for sin teatermusikk og sine «mask», en sjanger der snakking ble blandet med musikk, som en slags forløper for musikaler, som ofte inneholdt både dans og gjøglere. Men *Dido og Aeneas* er virkelig forut for sin tid: den er veldig gjennomarbeidet i forholdet tekst og musikk og handlingen skrider hurtig frem uten store da-capo arier – på noen måter minner den mer om de sene Mozart-operaene enn en barokkopera.

I tillegg finnes den i en rekke utgaver – alle basert på ulike sett med noter funnet over 60 år etter at de ble skrevet.

– Man er nødt til å behandle det på nytt hver gang. Musikken, partituret, er ikke komplett, sier Eike. Man må ta en god del kunstneriske valg og

Purcell var kjent for sin teatermusikk og sine «masks», en sjanger der snakking ble blandet med musikk, som en slags forløper for musikaler.

rekonstruere flere partier. Jeg, Barokksolistene og regissør Andreas Heise gjør dette gjennom lek og improvisasjon — og gjennom kunnskap om hva titlene på de ulike typene dansene innebærer, men også ved å lete i Purcells eget materiale. Når det står: «Dance: The Basque», og «A Dance Guitar Chacony» – hva er det for noe? Da går jeg til andre stykker av Purcell. I arbeidet med å forberede *Dido* får jeg gjøre masse musikalske kreative ting, og det skal man gjøre, sier Eike.

– Den mest berømte mangelen i *Dido og Aeneas* er mot slutten av andre akt. Den slutter med et resitativ der Aeneas må dra for å grunnlegge Roma, og i scenen etter (akt 3), møter vi fulle sjømenn, men den kan umulig slutte sånn. I librettoen står det at man skal synge et kor og en dans, men notene til disse er borte. Vi ville gi Aeneas litt mer tyngde i denne oppsetningen, og

derfor bestemte vi oss for å gi ham en arie her. Jeg fant «Glittering Queen of Night», opprinnelig skrevet av Purcell til feiringen av York by, men her får den betydningen av lensgelen etter Dido. Så lar vi Aeneas få den etterfølgende scenen som sjømann.

Når Eike sammen med koreograf og regissør Andreas Heise har bygget ut *Dido og Aeneas* på denne måten, er det likevel i tråd med det som var praksis da operaen ble skrevet, forsikrer Eike.

Grunnen til at jeg begynte å like tidligmusikk, var at den sto for et opprør mot mainstreamen med store institusjoner og store orkestre.

– Når det står såpass mange henvisninger i librettoen som mangler i partituret, er man nødt til å tolke selv!

OG SLIK KOMMER vi inn på hva barokkmusikk egentlig er. Hva skiller den fra den andre klassiske musikken vi kjenner til? Kanskje den viktigste forskjellen er hvordan tidligmusikkens komponister så seg selv, sier Eike:

– Det romantiske idealet er den geniale kunstneren, der komponisten er Gud og har full kontroll og skriver «litt sterkere her» og «litt svakere her» i notene. Men fra barokken finner du gjerne bare melodier, og så må du fylle dem ut selv. Oftest er det også referanser til dans, og det er derfor man snakker om swing, det skal groove litt og man skal finne pulsen, sier han.

– *Men når musikken er så dansevennlig, hvor går da grensen til folkemusikk?*

– Louis Armstrong sa: «All music is folk music, hell, I ain't seen no horse sing.» Hvis man skal si det helt forenklet, kan man si at i barokken begynte musikk å komme på moten, utenom klostrene og kirkene. Musikken var ikke lenger bare til forherligelse for Gud, derimot ble det *in* for overklassen å holde musikere. Da tok man de beste gatemusikantene og inviterte dem inn på hoffene, og der spilte de det som var populært på gata, altså folkemusikk, og så ble det opphøyet til kunstmusikk.

Etter hvert ble det dannet skoler, der musikken var en del av utdannelsen sammen med retorikk, filosofi og matematikk, og skillet mellom folkemusikk og kunstmusikk blir tydeligere.

BAROKKMUSIKKEN HAR HATT flere renessanser. Nå er vi inne i den fjerde gjenoppdagelsesbølgen, mener Eike:

– Noen mener at det viktigste som skjedde for kunstmusikken i det 20. århundre, var tidligmusikkbevegelsen, fordi den skapte dynamikk i en musikkbevegelse som var på vei til å stivne. Med tidligmusikken fikk man diskusjon, oppdagelse og helt nytt syn på det å lese noter og spille musikk.

Den nære sammenhengen mellom forskning og utførelse er noe særegent for tidligmusikken, mener Eike:

– Det er det eneste musikalske uttrykket jeg vet om der forskning og utøvelse går så hånd i hånd. Det samspillet gir en seriøsitet, men også en nysgjerrighet og åpenhet for fortolkningsmuligheter, som er vesentlig bredere enn innenfor det romantiske musikkfeltet.

Selv liker han å jobbe i åpne prosesser, gjerne på tvers av ulike musikalske uttrykk. Samtidig er han tydelig på at man bør kunne reglene for å bryte dem – og ikke minst vite hvorfor man gjør det.

– Grunnen til at jeg begynte å like tidligmusikk, var at den sto for et opprør mot mainstreamen med store institusjoner og store orkestre. I stedet bar tidligmusikken bud om noe annet, der det ikke er en slags Gud som har skrevet ned alt sammen, men hvor du er nødt til å skjønne, forske, tolke og *lage* musikken. Den tankegangen og dynamikken fascinerte meg veldig.

MEN HVA ER definisjonen på barokkmusikk? – Det er jo bare en tidsperiode og en tidsånd. Jeg har diskutert mye med folkemusikere og klassiske musikere som mener at barokkmusikk ikke kan være sånn eller sånn. Men saken er at man ikke kan vite hva den er. Det var like stor spredning og masse gærninger da som nå – både folk som var interessert i enkle rytmer og de som ønsket kompliserte ting til særlige anledninger.

– Ordet barokk kommer fra fransk og betyr en uferdig eller uregelmessig perle. Dette er et bilde og jeg liker veldig godt – jeg er opptatt av det vakre i det som ikke er helt perfekt.

Han mener man må la det skurre litt for å få det fine resultatet:

–Man må oppsøke dissonansen for å finne konsonansene!

Dessuten må man lære seg improvisasjon og være villig til å leke, mener han:

– Hvis man tenker seg barokkmusikken som et språk man er blitt skolert i, finnes det mange mennesker som kan snakke samme språk. Men så må man begynne å leke med det, også: bruke ironi, fortelle om noe trist og utforske muligheter for å spøke – kort sagt kommunisere med andre.

– Og det er hovedfilosofien til Eike og Barokksolistene: kommunikasjon. Med hverandre på scenen, lekenhet og med publikum. *Dido* og *Aeneas* blir intet unntak; her står kommunikasjon, lekenhet og improvisasjon øverst på agendaen.

Modige sjangerbrytere

Operasanger Mikkel Skorpen skal danse mens han synger. På scenen møter han Nasjonalballetten UNG-danser Heidi Cecilie Baastad Christensen. Likevel er ikke vår syngende Aeneas og dansende Dido livredde.

Tekst Maria Børja

Skorpen, som er en av Nasjonaloperaens solistpraktikanter, ler godt da han forteller om sin første dag med danseprøver.

– Egentlig ante jeg ikke hva jeg gikk til. Læringskurven gikk sånn – Han tegner en bratt bue i lufta:

– Schwupp! Men Andreas foreslo at jeg kanskje kunne sykle litt før jeg kom til prøve, og da tenkte jeg: Å ja, det er kanskje bra å være litt varm!?

Christensen, som har danset siden hun var fire, ler godt.

– Ja, det hjelper!

Hun var spent på å danse med en sanger, men ble veldig positivt overrasket:

– Du imponerer meg hver gang! sier hun. – Selv om vi ikke kan ta de høye løftene, så finner vi bevegelser som gjør at det funker, og det er veldig gøy å utforske det sammen. Dessuten er jeg så vant til å bli løftet og flyttet på – nå lærer jeg å stole mer på meg selv.

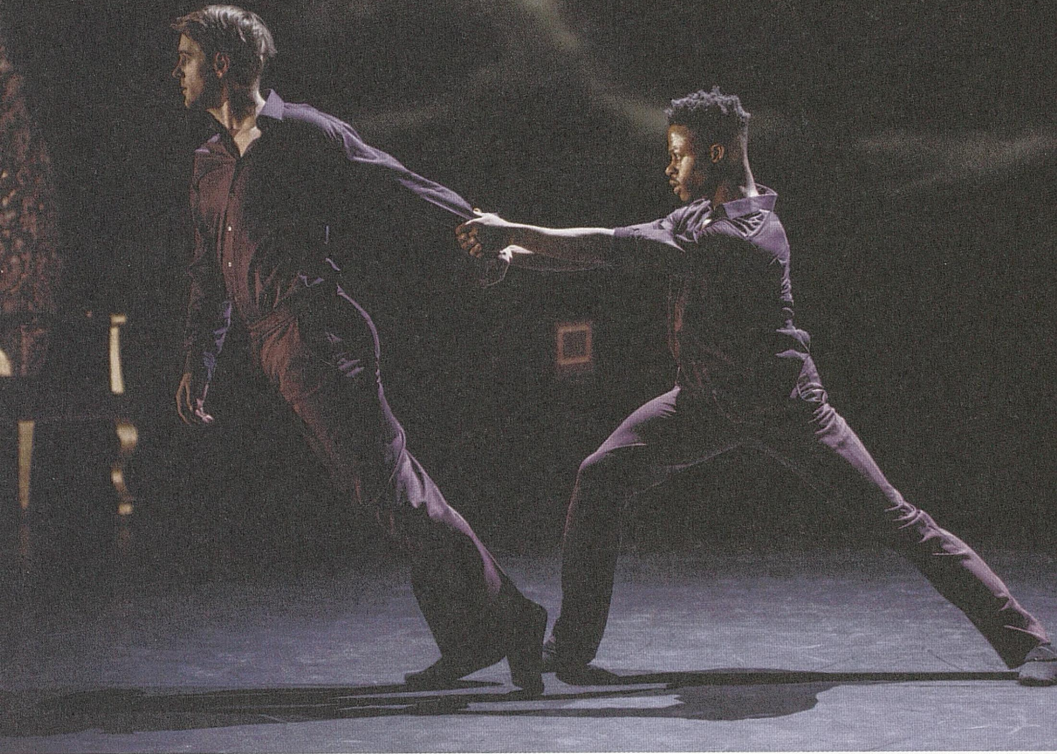
HELT NYBEGYNNER ER vår syngende Aeneas heller ikke. Skorpen danset masse mens gikk på videregående skole – både moderne, jazz og klassisk. Men etter hvert fikk han problemer med ankene og valgte sangen framfor dansen. Nå ser han fram til å forene dem:

– Det å få føre sangen og dansen sammen til et uttrykk som er mer fullkomment, det er egentlig drømmen. Ikke bare danse eller syng, men gjøre *alt*, sier han.

– *Det er Heises visjon at opera og ballett skal smelte sammen til et helhetlig uttrykk. Er det mulig å få til?*

– Absolutt! sier Christensen, som tror det henger sammen med måten Heise tenker på: – Ideene tyter ut, og så binder han alt sammen.

Hun jobbet med Heise også i fjor, under avgangsåret på Kunsthøgskolen i Oslo:

– Og for å få meg til å løsne opp, hadde han og jeg en egen time hvor vi bare gikk rundt og skrek, smiler hun.

DET ER UNG kjærlighet det handler om i *Dido og Aeneas* – en kjærlighets-historie med sjalusi og sårede følelser. For *Dido og Aeneas* elsker hverandre, innerst inne. Det er bare så vanskelig å innrømme det, særlig fordi de er så forskjellige.

– *Hvem er de egentlig?*

– Dido er veldig innesluttet, forteller Christensen. – I originalhistorien har hun gjennomgått mye, og hun er veldig bestemt: «Sånn skal ting være». Da Aeneas kommer, begynner hun å åpne litt opp og vise hvem hun egentlig er, men hun er fortsatt veldig sårbar og forsiktig. Og idet han drar, går hun tilbake til den hun var før, for om ikke Aeneas er der, vil hun ikke føle noe.

– *Og Aeneas?*

– Han er arrogant, en typisk *player* som er redd for sin egen sårbarhet og ikke vil åpne seg for andre, mener Skorpen. – Så møter han Dido, og det er

første gang han føler kjærlighet. Det viser stor karakterutvikling at Aeneas faktisk innrømmer det for seg selv: «Shit, jeg er forelska!» Det er en intim opplevelse av hva som skjer inni ham, og veldig spennende.

MEN SÅ MÅ Aeneas dra. Det vil si, han blir lurt til å reise. Selv om han vet at han da mister Dido for alltid.

– Da han ombestemmer seg, reagerer hun kontant: «Du har sagt at du skal dra én gang, da drar du». Det er ganske barnslig, mener Skorpen. – Hun vil heller dø enn å innrømme at hun ble såret.

– Dido går til det mest ekstreme i stedet for å innrømme at hun tok feil, sier Christensen.

– Men det er sånn folk er, sånn *ungdom* er, sier Skorpen. – Selv om man kanskje elsker en person, så trekker man seg unna, fordi man er redd for å vise den sårbarheten. Og det blir kult å vise det med så gammel musikk.

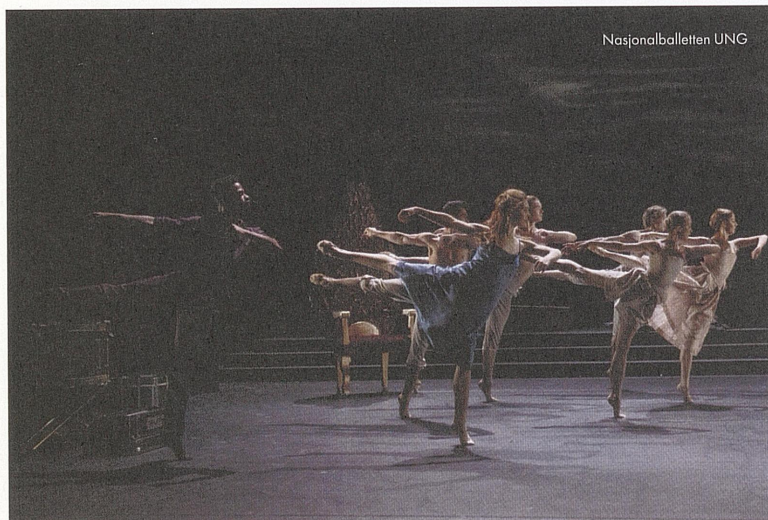
– *Hvordan vil dere beskrive Heises stil?*

– Den er upretensiøs, personlig og veldig direkte. Den føles veldig organisk, sier Skorpen.

– Enkel, samtidig som den viser så mye, tilføyer Christensen. – Andreas jobber mye med hvordan bevegelsene responderer på følelser. Han prøver ikke å gjøre noe kult eller skape noe wow-øyeblikk, alt kommer bare veldig naturlig, sier Christensen.

– Det skaper veldig kontakt med de som ser på, mener Skorpen:

– Og derfor tror jeg det blir magisk.

Désirée Baraula Trollkvinnen
Heidi Cecilie Baastad Christensen Dido-danser

Astrid Nordstad Dido-sanger
Mikkel Skorpen Aeneas-sanger

Biografier

Andreas Heise, koreograf og regissør

Andreas Heise er utdannet i Dresden og danset ved Leipziger Ballett før han ble ansatt i Nasjonalballetten i 2003. Her har han blant annet danset Romeo i *Romeo og Julie*, Lenskij i *Onegin*, Mitch i *En sporvogn til begjær*, Osvald i *Ghosts – Ibsens Gangangere*, Albrecht i *Giselle* og Lysander i *En midsommernatts drøm*. Koreografer som Jiří Kylián, William Forsythe, Sol León og Paul Lightfoot, John Neumeier, Nacho Duato og Christopher Wheeldon har skapt roller for ham. Heise debuterte som koreograf i 2006 og har skapt ballettene *Nucleus*, *Souls' Complexions*, *Meditative Rose* og *Frühlingssehnsucht* for Nasjonalballetten. Han tok et kurs i teaterregi i London i 2011, og deltok på en intensiv skuespillerworkshop i New York i 2012. Han hadde regionsvaret på Nasjonaloperaens *Il Combattimento di Tancredi e Clorinda* i 2009, og var i 2013 regihospitant under Stefan Herheims oppsetning av Strauss' *Salome*. Sommeren 2013 skapte han *I would like to ...* for Jekaterinburg Opera og Ballett i Russland. Han har også satt opp *Me, Myself and I* ved Palucca University of Dance Dresden, *Orfeo* ved Theater Koblenz, *Air* ved KHIO i Oslo, *Nachtstück* for Stuttgart Ballet og *Lucretia* for Nasjonalballetten UNG, og i oktober 2018 ble hans oppsetning av *Sandmann* ved Oper Graz en stor suksess. I 2015 hadde Heise koreografien og Paul Curran regien på *Death in Venice* ved Garsington Opera i 2015. På samme måte sto han for koreografien og Christof Loy for regien av Händels *Ariodante* under Salzburg-festspillene 2017 – med Cecilia Bartoli i tittelrollen – og han hadde igjen koreografien i Paul Carrs oppsetning av *Den flyvende hollender* ved Nederlandse Reisopera i april 2018. Han samarbeider igjen med Loy på Teatro Reals oppsetning av Strauss' *Capriccio* i mai 2018 og

Nasjonaloperaens nye *Eugène Onegin* i begynnelsen av 2020. Heise jobber med en oppsetning av Schuberts *Winterreise*, med blant andre Semperoperaens første-solist István Simon, og høsten 2019 skaper han en ny ballett for Stuttgart-balletten.

Bregje van Balen, kostymedesigner og scenograf

Bregje van Balen jobbet 18 år i Nederlands Dans Theatre (NDT) 1 og 2. Hun ble født i 1971 i Nederland, og er utdannet fra Nationale Ballet Academie i Amsterdam. Mens hun danset startet hun samtidig karrieren som kostymedesigner. Med sin danseerfaring skjønte hun hvordan hun kunne framheve bevegelser ved hjelp av stoffvalg og design. Hun skapte sine første kostymer i 1995 i forbindelse med NDTs årlige workshop. Etter avsluttet dansekarriere omskolerte hun seg til designer ved Baruch Mode Academie, og har i årenes løp hatt en rekke oppdrag for Nasjonalballetten (*Brakegreen*: Jorma Elo 2007, *Suite*: Jo Strømngren 2007, *Touch*: Jorma Elo 2010, *Årstidene*: Jo Strømngren 2010, *Orfeo* og *Evrådike*: Jo Strømngren 2013, *Nøtteknekkeren*: Kaloyan Boyadjiev og Jon Bausor 2016, *Jo Strømngren: Sult* og *Utkanten*, 2018, *Vårofferet*: Ina Christel Johannessen 2019 og nå i *Dido* og *Aeneas*: Andreas Heise 2019. I tillegg til NDT 1 og NDT2, Compania Nacional de Danza, GöteborgsOperans Danskompani, Malmö Stadsteater, Hålogoland Teater, Trøndelag Teater, Hamburg Ballet, Introdans, Györi Balett, South Bohemian Dancetheater, Kungliga Baletten i Stockholm, Den Kongelige Ballet i København, the Icelandic Dancetheatre, Opera de Lyon, Pushkin theatre, Staatstheater Mainz, Gartnerplatztheater, Aalto Theater, Luzerner Theater, Bolshoi Theatre, Marinski Theatre,

Alvin Ailey Dance Theatre, Les Grands Ballets Canadiennes og Nationaltheater Mannheim. Bregje van Balen har jobbet med koreografer som Patrick Delcroix, Jerome Meyer & Isabelle Chaffaud, Cora Bos Kroese, Wubkje Kuindersma, Chirpaz & Cere, Jorma Elo, Medhi Walerski, Gustavo Ramirez Sansano, Kaloyan Boyadjiev, Garrett Smith, Hege Haagenrud, Andreas Heise, Johan Inger, Atilla Egerhazi, Lukas Timulak, Jo Strømgren, Ina Christel Johannessen, Cathy Marston og Alexander Ekman.

Dorthe Wiig Andersen, lysdesigner

Dorthe Wiig Andersen er utdannet i lysdesign for teater ved Royal School of Speech and Drama, University of London. Hun har vært ansatt i Operaen som lys-tekniker, lysbordoperatør og lagleder i Lysavdelingen og er nå lysmester. Dorthe har gjort lysdesign på Operaens barneforestilling *Purriot* og *den forsvunne bronsehesten*, og har vært assistent for lysdesigner Ellen Ruge på *Lady Macbeth fra Mtsensk* på Operaen i Helsinki og *Ulysses vender hjem* ved Tiroler Landestheater i Innsbruck.

Bjarte Eike, musikalsk ledelse

Barokkfiolinisten Bjarte Eike utfordrer grensene i klassisk musikk og søker stadig nye prosjekter i grenselandet mellom sjangere. Hans smittende og lekende spill når et stadig større publikum. Som kunstnerisk leder for Barokksolistene har han skapt nye og innovative forestillinger som *The Early Joke*, en reise gjennom musikkhistorien som utforsker ulike aspekter ved humor og musikk. De triste sangene og følelsene i renessansemusikk, folkemusikk og eksperimentell musikk kommer til uttrykk i *The Image of Melancholy*. Og kritikerroste *Alehouse Sessions*, som fortsatt spiller for fulle hus over hele Europa, utforsker musikk fra Englands puber og ølstuer på 1600-tallet. Hans kommersielle innspillinger omfatter *The Image of Melancholy* for BIS og *The*

Alehouse Sessions på Rubicon Classics. Som frilansfiolinist utforsker han nye måter å tolke klassisk musikk på. Han har sine røtter i historisk oppføringspraksis, men bruker billedkunst, dans, historiefortelling og improvisasjon for å få andre kunstneriske aspekter med i forestillingene sine. Større samarbeidsprosjekter omfatter Händels *Alcina* med Nasjonaloperaen, *Vespertine* med koreografen Liam Scarlett og en oppsetning av *Messias* med Netia Jones under Festsplene i Bergen. Han har også samarbeidet om innspillinger og konserter med jazzpianisten Jon Balke, blant annet som et ledd i Siwan-prosjektet, som utforsker forbindelser mellom arabisk musikk fra Nord-Afrika, andalusisk musikk og barokkmusikk. Sammen med et dyptfølt ønske om å skape nye opplevelser som begeistrer publikum, har hans brede tilnærming til musikk og den måten han forener ulike sjangere på, ført til at han har blitt invitert til å være huskunstner ved festivaler for tidligmusikk, klassisk musikk, folkemusikk, eksperimentell musikk og jazz. Som dirigent er han også stadig mer etterspurt til å lede større symfoniorkestre. Eike studerte ved Griegakademiet i Bergen og har fått undervisning av Richard Gwilt i London.

NASJONALBALLETTEN UNG

**Nora Elise
Augustinius**

**Sindre
Berntsen**

**Rebekah
Bloomfield**

Helena Byrt

**Daniela
Cabrera**

**Heidi Cecilie B.
Christensen**

**Alex Cuadros
Joglar**

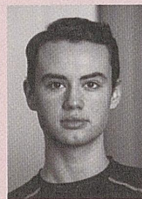
Youngseo Ko

**Astrid
Lyngstad**

**Shaakir
Muhammad**

**Simon
Regourd**

**Elise Nøkling-
Eide**

**Johanne Wien
Pedersen**

Harald Röök

Maren Skrede

Dido-sanger

Astrid Nordstad er solistpraktikant ved Den Norske Opera & Ballett sesongen 2018/19. Nordstad fullførte sin bachelorgrad ved Norges musikkhøgskole

og Operahøgskolen i Oslo i 2014, med Randi Stene som sangpedagog. Hun har fått utvikle seg i roller som Dorabella i *Così fan tutte* og tittelrollen Händels *Xerxes*. Nordstad debuterte på Den Kongelige Opera i København høsten 2015 som Flora i Verdis *La traviata*. Hun har nylig fullført sine studier ved Det Kongelige Operaakademi, med Susanna Eken som lærer. Her har hun sunget Adalgisa i Bellinis *Norma* og Arnalta i Monteverdis *Poppeas kroning*. Våren 2017 sang hun tittelrollen i Brittens *Rape of Lucretia* og Dorabella i *Così fan tutte*. I mars 2018 sang hun igjen rollen som Flora i *La traviata* med Trondheim Symfoniorkester & Opera. Høsten 2017 vant hun 3. pris i Copenhagen Lied Duo Competition sammen med pianisten Christian Grøvlen.

Dido-danser

Heidi Cecilie Baastad Christensen

(f. 1999) begynte å danse da hun var fire år gammel. Hun fortsatte ved Ballettskolen ved Den Norske Opera & Ballett, og gikk våren 2018 ut fra Kunsthøgskolen i Oslo (KHIO). Samme høst begynte hun i Nasjonalballetten UNG. Hun har danset barnerollen som Lille-Clara i Bjørns *Nøtteknekkeren*, og under utdannelsen danset hun også arabisk jente og snøfnugg i Boyadjievs *Nøtteknekkeren*, begge med Nasjonalballetten. Christensen vant i 2018 tredjeplass i den nordisk-baltiske ballettkonkurransen Stora daldansen i Falun og kom til topp 12 i klassen for senior jenter i Youth America Grand Prix (YAGP). Utenom dansen er hun interessert i baking og en sunn livsstil.

Aeneas-sanger

Mikkel Skorpen er sesongen 2018/19 engasjert som solistpraktikant ved Den Norske Opera & Ballett. Mikkel Skorpen har studert klassisk sang ved ArtEZ Hogeschool

voor de kunsten i Zwolle, Nederland og på Operahøgskolen i Oslo (KHIO). I sesongen 2015/2016 gjorde han to produksjoner i operastudioet ved Opéra de Lyon i Frankrike. Han sang der rollen som Dr. S i Michael Nymans *The Man Who Mistook His Wife For A Hat*, to roller Harlekin og Ein Soldat i Viktor Ullmanns *Der Kaiser Von Atlantis*. I 2012 vant Skorpen «MUSICO liedkonkurranse» i Amsterdam, og mottok i desember 2015 Erling Kroghs Sangerlegat.

Aeneas-danser

Shaakir Muhammad begynte i Nasjonalballetten UNG høsten 2017. Han er født i Brooklyn, New York og startet sin ballettskoloring seks år gammel i 2004. Etter sju år ved Brooklyn Ballet School kom han inn på the Jacqueline Kennedy Onassis School ved American Ballet Theatre, hvor han gikk til han var 18 år. Vinteren 2016 fikk han etter audition med Houston Ballet en ettårs-kontrakt med Houston Ballet 2. I forbindelse med kompaniets turné til Cannes i Frankrike, fikk han se Nasjonalballetten UNG i aksjon og ble både imponert og interessert. Etter å ha gjort audition ble Muhammad valgt ut som én av fire nye internasjonale danse-talenter som fikk plass i Nasjonalballetten UNG høsten 2017.

Aeneas-danser

Sindre Berntsen begynte i Nasjonalballetten UNG høsten 2017. Han startet å danse som 11-åring i Bergen i 2009. Som elev ved kulturskolen i hjembyen danset han seg gjennom de fleste rollene i *Nøtteknekkeren* før han kom inn på Balletthøgskolen ved Kunsthøgskolen i Oslo i 2014. Som student danset han blant annet i skoleforestillinger med Jiri Kyliáns *Indigo Rose*,

Forsythes *Artifact*, og pas de deux, variasjon og coda i *Grand Pas Classique*. Han har også konkurrert i Stora Daldansen i Falun og Prix de Lausanne.

Belinda
Sopranen **Lydia Hoen Tjore** er sesongen 2018/19 ansatt som solistpraktikant ved Den Norske Opera & Ballett. Hun startet sine studier ved Det Kongelige

Danske Musikkonservatorium alt som 17-åring, hvor hun fullførte sin mastergrad i 2016. Sommeren 2018 avsluttet hun sine studier ved Operaakademiet i København som en av de yngste studenter noen sinne. I sesongen 2017/18 har hun medvirket i *Rigoletto* og *Alcina* ved Den Kongelige Opera, København. Hoen Tjore sang nyttårskonsert med KORK i Konserthuset i januar 2018 samt nyttårsturné med Sjøforsvarets Musikkorps. I august 2018 sang hun rollen som Zerlina i Mozarts *Don Giovanni* ved Den Norske Opera & Ballett. I januar 2019 sang hun rollen som Adina i *Elskovsdrikken*, også ved Den Norske Opera & Ballett. I flere år på rad har hun sunget ved Narnia Festivalen i Italia, der hun har gjort hovedrollene Susanna, Despina og Donna Elvira i Mozarts operaer. Hun har jevnlig deltatt med konserter under Fests spillene i Bergen og bidro i feiringen av Grieg-jubileet i Bergen våren 2018.

Trollkvinnen
Den svenske mezzo-sopranen **Désirée Baraula** er utdannet ved Operahøgskolan i Stockholm og har fulgt kammermusikkprogrammet ved

Mälardalens högskola i Västerås. Hun har roller som Dorabella i *Così fan tutte*, Cherubino i *Figaros Bryllup* og Erda i *Rhingullet* på repertoaret sitt, og har også sunget i *Juleoratoriet* og *Johannespasjonen*

av Bach, *Stabat Mater* av Pergolesi og i Händels *Messias*. I oktober 2014 sang hun Zerlina i *Min bror är Don Juan* med musikk av Mozart og Niklas Brommare ved Kungliga Operan i Stockholm. Hun var solistpraktikant ved Nasjonaloperen sesongene 15/16 og 16/17. Hun har gjort roller som Glasa i *Kajsa Kabanova*, Annina i *La traviata*, 2. brudepike i *Figaros bryllup*, Kate Pinkerton i *Madama Butterfly*, Tisbe i *La Cenerentola* og Mercédès i *Carmen* samt i Nasjonalballettens *Anna Karenina*. Hun sang også under seremonien der H.E. President Juan Manuel Santos mottok Nobels fredspris for 2016.

Den andre kvinnen
Eira Huse er utdannet ved Barratt Due Musikk-institutt, Operahøgskolen og Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Våren 2017 høstet hun gode kritikker for rollen som Ottavia i Monteverdis *Poppeas kroning* ved Hampstead Garden Opera. Hun har sunget sammen med musikere som Henning Kraggerud, Helge Kjekshus, Ole Christian Haagenrud og Oliver-John Ruthwen. I 2015 ble hun valgt ut til den prestisjetunge Wigmore Song Competition og har vunnet delt førstepris i NINA Solo Competition. Hun har mottatt Ruud-Wallenberg Stipend, Sine Butenschøn Fond og Statens diversestipend for nyutdannede. Hun har gjestet festivaler som Mozart-festivalen, Johan Halvorsen Musikkfest og Oxford Lieder Festival og turnert med Piteå Fests pelen. Blant høydepunkter i 2018/19 er en fremførelse av Griegs *Haugtussa* ved Oxford Lieder Festival, rollen som Lady Capulet i Blachers *Romeo and Juliet* ved Opéra National de Lyons Operastudio, og Geneviève i Debussys *Pelléas og Mélisande* med Opera on the Move. Ved siden av å synge opera og lieder, komponerer Eira musikk.

Barokksolistene er et norsk musikkensemble innen barokkmusikk og tidligmusikk. Ensemblet ble startet i 2005 av Bjarne Eike som er kunstnerisk leder og fiolinist i orkesteret.

Operakoret er et profesjonelt kor, som i dag teller 53 sangere. De deltar i Nasjonaloperaens forestillinger, men har også egne korkonserter og konserter sammen med Operaorkestret og andre aktører. Koret ledes av kormester Martin Wettges.

